

prof. dr hab. Kazimierz Starzyk
Instytut Ekonomii i Finansów
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu
e-mail: starzyk.k@gmail.com

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

*Innowacje technologiczne na rynku usług medycznych w Polsce jako czynnik
konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw*

Autor: mgr Maria Alicja Małkowska

Promotor: prof. dr hab. Juliusz Kotyński

Akademia Finansów i Biznesu Vistula

Dyscyplina naukowa rozprawy: Ekonomia i Finanse

1. Wybór problemu badawczego i ogólna charakterystyka rozprawy

Przedmiotem rozprawy jest problematyka innowacji technologicznych rozpatrywana jako czynnik konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem branży (sektora) usług medycznych. Doktorantka analizuje ją w kontekście rosnącego znaczenia sektora usług medycznych w rozwoju polskiej gospodarki mając na uwadze zachodzące podobne trendy w innych gospodarkach rozwiniętych. Czasowy zakres badań empirycznych obejmuje lata 2015-2018, ale w miarę potrzeb Autorka odnosi swoje rozważania również do wcześniejszych okresów. Problem badawczy jest więc istotny z punktu widzenia teorii ekonomii, zarówno jej aspektów mikroekonomicznych jak i makroekonomicznych a także praktyki, zwłaszcza w obszarach kształtowania polityki wobec sektora usług medycznych oraz małych i średnich przedsiębiorstw.

Znaczenie podjętego problemu badawczego wiąże się również z faktem, że w polskiej literaturze ekonomicznej brak jest kompleksowego opracowania dotyczącego zależności istniejących pomiędzy działalnością innowacyjną małych i średnich przedsiębiorstw medycznych a ich pozycją konkurencyjną. Analiza takich zależności ma szczególne znaczenie w warunkach rynkowej transformacji polskiej gospodarki, z którą wiąże się wzrost roli małych i średnich przedsiębiorstw jako podmiotów procesów innowacyjnych gospodarki.

Badania mgr M. Małkowskiej znacząco przyczyniają się do zmniejszenia istniejącej luki w polskiej literaturze przedmiotu w tym zakresie. Dodajmy, znaczenie Jej badań nabiera szczególnego wymiaru ekonomicznego, ale także społecznego w okresie pandemii, zwłaszcza w związku z aktywnym włączeniem się prywatnych firm medycznych do zwalczania COVID-19.

Praca mgr Marii A. Małkowskiej liczy 314 stron. Składa się z pięciu rozdziałów, wstępu, podsumowania i wniosków (zakończenia), bibliografii, zawiera liczne załączniki (aneksy i tabele, łącznie 59 stron) stanowiące integralną część pracy merytorycznie rozszerzającą podstawowy tekst rozprawy (wynoszący 255 stron). Zawiera 13 tabel oraz 83 rysunki odpowiednio korespondujące z treścią rozprawy. Praca zawiera streszczenie w języku polskim i angielskim oraz wykaz skrótów.

Tekst rozprawy uzupełnia 487 odnośników odwołujących się do odpowiednich pozycji bibliograficznych. Bibliografia obejmuje 395 pozycji przedmiotowo związanych z problematyką rozprawy. Doktorantka uwzględniła w niej jedną własną publikację dotyczącą przedmiotu rozprawy. Jest merytorycznie istotna, bo dotyczy miejsca innowacji technologicznych na rynku usług medycznych w Polsce. W tekście rozprawy Autorka na nią się powołuje, kiedy analizuje rolę wiedzy jako zasobu o znaczeniu strategicznym dla realizacji celów przedsiębiorstwa (s. 107, odn. 239).

Autorka rzetelnie dobrała materiał statystyczny, wykorzystwała zarówno źródła krajowe jak i zagraniczne, w tym organizacji międzynarodowych, zwłaszcza WHO i OECD.

Dobór materiału badawczego wskazuje na głęboką wiedzę Autorki w przedmiocie rozprawy. Znajduje to także wyraz w metodologicznym jej ujęciu.

2. Konceptualizacja problemu badawczego – tytuł, cele, hipotezy, metoda

Tytuł rozprawy oddaje jej istotę. Ewentualnie druga jego część (*mikro, małych i średnich przedsiębiorstw*) mogła być w nawiasach.

Autorka wydzieliła trzy cele rozprawy (s. 8-9): podstawowy (*określenie relacji między zaangażowaniem przedsiębiorstw medycznych z grupy mikro, małych i średnich w działalność innowacyjną oraz wpływu tej działalności na pozycję konkurencyjną przedsiębiorstwa*); poznawczy (*kompleksowe przedstawienie współczesnych polskich uwarunkowań aktywności innowacyjnej, jako czynnika konkurencyjności w dziedzinie innowacyjnych technologii podmiotów medycznych z grupy mikro, małych i średnich przedsiębiorstw*) oraz praktyczny (*nadanie powyższym rozważaniom wymiaru praktycznego oraz wskazanie kadry kierowniczej*

placówek medycznych modelu najlepszych praktyk przy kształtowaniu konkurencyjności podmiotu leczniczego z grupy MSP dzięki innowacjom technologicznym).

Główną hipotezę rozprawy Doktorantka sformułowała następująco: *Przetrawanie, rozwój i maksymalizacja wartości przedsiębiorstw z grupy MSP świadczących usługi medyczne zależy od intensyfikowania działań w dziedzinie innowacji technologicznych. ... Podstawowe znaczenie wiedzy i innowacji we współczesnym świecie wymuszają konieczność stymulowania procesów innowacyjnych w polskim sektorze usług medycznych* (s. 9). Obudowała ją trzema szczegółowymi: *Wzrost poziomu aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw z grupy MSP świadczących usługi medyczne wymaga systematycznych zmian w nich samych*” (HS. 1); *Tworzenie własnych placówek B+R oraz samodzielne realizowanie prac badawczych przez przedsiębiorstwa z tej grupy może okazać się dla tych podmiotów zbyt kosztochłonne* (HS. 2); *Ogromne znaczenie dla aktywności innowacyjnej ma więc ukształtowanie polityki wsparcia – przede wszystkim publicznego w celu umożliwienia podejmowania prac B+R przez przedsiębiorców MSP sektora medycznego* (HS. 3).

Przyjęte hipotezy oddają merytoryczną istotę zamiaru badawczego, jednakże nasuwa się uwaga, że Doktorantka zbyt rozwlekle je formułuje. Recenzent oczekuje ich zwięzłego sformułowania w trakcie obrony.

W odniesieniu do empirycznej warstwy rozprawy (głównie rozdział piąty i załączniki), Autorka kompetentnie formułuje pięć następujących pytań badawczych:

- *Na czym polega specyfika innowacji technologicznych w działalności leczniczej niepublicznych podmiotów leczniczych z grupy małych i średnich przedsiębiorstw.*
- *Z jakich źródeł finansowania innowacji oraz informacji korzystają przedsiębiorcy z grupy MSP należący do podmiotów leczniczych.*
- *Jakie są efekty i uwarunkowania procesów innowacyjnych w obszarze innowacyjnych technologii w sektorze medycznym, a w szczególności w sektorze podmiotów świadczących działalność leczniczą.*
- *Jakie są najważniejsze i w jaki sposób wyeliminować bariery wzrostu aktywności innowacyjnej w obszarze innowacyjnych technologii w tym sektorze.*
- *Jak wpływa aktywność innowacyjna w obszarze innowacyjnych technologii na poprawę pozycji konkurencyjności polskich przedsiębiorstw z grupy MSP świadczących działalność medyczną.*

Udzielając kompleksowej odpowiedzi na tak sformułowane pytania badawcze, Autorka posłużyła się głównie autorskimi badaniami ankietowymi oraz przeprowadziła studium

przypadku przedsiębiorstwa Aurismed S.A., wyspecjalizowanego prywatnego podmiotu leczniczego z grupy MSP.

W realizacji podjętych zadań badawczych rozprawy Autorka stosuje głównie metodę analityczno-opisową, w miarę potrzeb posługuje się metodą normatywną. Umiejętnie łączy narzędzia ilościowe i jakościowe, wykorzystuje również metodę porównawczą. W miarę potrzeb sięga także do narzędzi badawczych z obszaru nauki o zarządzaniu, a także socjologii ekonomicznej. Dzięki zastosowanym metodom badawczym oraz podejściu interdyscyplinarnym, praca przyczynia się także do rozbudowy instrumentarium badawczego złożonych problemów ekonomicznych i społecznych sektora usług medycznych w Polsce.

Metodologiczne ujęcie pracy (polegające na określeniu podstawowego celu pracy, a także celu poznawczego i praktycznego oraz sformułowaniu głównej hipotezy badawczej i trzech hipotez pomocniczych, oraz pięciu pytań badawczych korespondujących z empiryczną warstwą pracy) jest poprawne. Zaś przekonująca weryfikacja hipotez badawczych, oraz kompetentna i kompleksowa reakcja na postawione pytania badawcze dotyczące empirycznej warstwy rozprawy, świadczy o wysokich kompetencjach badawczych Doktorantki, a także dużej wiedzy praktycznej. Znajduje to pełny wyraz w strukturze i treści rozprawy.

3. Struktura i treść rozprawy

Cele, hipotezy oraz pytania badawcze znajdują pełne odzwierciedlenie w treści poszczególnych jej części. Rozdziały są względem siebie komplementarne i zachowują proporcje objętościowe. Ich tytuły odzwierciedlają istotę podjętego problemu badawczego.

We wstępie (s. 7-12) Autorka omówiła koncepcję rozprawy, określiła jej cele oraz hipotezy badawcze a także uzasadniła wybór tematu. Zasygnalizowała treść poszczególnych rozdziałów oraz wskazała na stosowane metody badawcze. Określiła także Jej wkład do nauki.

Rozdział pierwszy (według Autorki drugi), pt. *Cele, funkcje i modele funkcjonowania ochrony zdrowia* (s. 13-38), stanowi wprowadzenie do rozważań przeprowadzonych w dalszych rozdziałach pracy. Autorka, w świetle literatury przedmiotu, zdefiniowała pojęcie zdrowia, a następnie scharakteryzowała cele i modele funkcjonowania ochrony zdrowia w ujęciu historycznym zaczynając od systemu Bismarcka, a kończąc na ogólnym omówieniu systemu ochrony zdrowia w Polsce.

Rozdział drugi (wg Autorki trzeci), pt. *Podstawy i formy prawne funkcjonowania i finansowania systemu opieki zdrowotnej i rynek usług medycznych w Polsce* (s. 39-71), obejmuje zdefiniowanie kolejnych pojęć związanych z rynkiem usług medycznych. Autorka analizuje także ważniejsze definicje systemu zdrowotnego, w tym zwłaszcza WHO. Na tym tle

przedstawia specyfikę rynku usług medycznych, w tym również w Polsce. Mocną stroną tego rozdziału, zwłaszcza od strony poznawczej, jest charakterystyka podmiotów wykonujących działalność leczniczą, do której w formie wniosków Autorka także nawiązuje w dalszych rozdziałach rozprawy.

Rozdział trzeci (wg Autorki czwarty), pt. *Innowacje technologiczne w procesie budowy przewagi konkurencyjnej małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w Polsce* (s. 72-137), zawiera wyjaśnienie kluczowych pojęć z obszaru innowacji, zwłaszcza technologicznych, oraz klasyfikację innowacji w usługach. Na tle modeli procesu innowacyjnego, Autorka przedstawiła przesłanki oraz mechanizmy systemu wdrażania innowacji przez prywatne podmioty lecznicze z grupy MSP w Polsce.

Rozdział czwarty (wg Autorki piąty), pt. *Kształtowanie przewagi konkurencyjnej niepublicznych podmiotów leczniczych z grupy MSP w Polsce w warunkach ryzyka działalności innowacyjnej (ujęcie teoretyczne)* (s. 138-185), poświęcony został określeniu istoty i kryteriów konkurencyjności przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem roli transferu technologii jako źródła wzrostu konkurencyjności MSP.

Rozdział piąty (wg Autorki szósty), pt. *Budowanie przewagi konkurencyjnej na rynku usług medycznych w Polsce przez niepubliczne podmioty lecznicze z grupy MSP na podstawie innowacji technologicznych w latach 2015-2018 – ujęcie empiryczne* (s. 186-246), stanowi udaną próbę analizy przesłanek oraz uwarunkowań, a także mechanizmów składających się na budowę przewagi konkurencyjnej podmiotów medycznych z grupy MSP w oparciu o innowacje technologiczne. Mocną stroną tego rozdziału jest kompetentne przedstawienie studium przypadku dotyczącego tworzenia i transferu innowacyjnych technologii na przykładzie przedsiębiorstwa Aurismed S.A. Stanowi to istotną podstawę ocen i rekomendacji sformułowanych w rozprawie.

Podsumowanie i wnioski - podsumowanie rozprawy przejrzyste oddaje jej treść oraz zawiera wnioski zarówno odnoszące się do jej strony teoretycznej jak również metodologicznej i empirycznej. Autorka przedstawiła w nim również zarys koncepcji rozwoju prywatnych podmiotów leczniczych w Polsce w oparciu o innowacje technologiczne prowadzące do wzrostu ich konkurencyjności.

4. Strona formalna

W rozprawie występują drobne potknięcia redakcyjne, np.:

- Wadliwa numeracja poszczególnych rozdziałów pracy (w streszczeniu polskim Autorka wymienia 6 rozdziałów, w streszczeniu angielskim – 7 rozdziałów, tymczasem praca liczy pięć rozdziałów)
 - Niektóre z cytowanych pozycji nie zostały uwzględnione w bibliografii, m.in.: odn. 33, 40, 44, 81 (Fisher 1939), 125, 160 (Fisher, Dornbush 1997), 171, 174, 186, 249
 - we wszystkich cytowanych wcześniej pozycjach powinno być w odnośnikach op. cit. (dotyczy to całej monografii), m.in. odn. 82, 118, 151, 169, 178, 188 (Agenor), 226, 300, 303, 334, 400
 - przy niektórych cytowanych pozycjach występują różnice dat wydania w porównaniu z bibliografią, np. odn 14, Biała Księga 2008 w Bibliografii, B. K. 2007; odn. 264 – rok wyd. 2016 – w Bibliografii poz. 382 – 2006;
 - w Bibliografii powtarzają się niektóre pozycje, np. 46 = 47; 248 = 249; 277 = 278; 284 = 286; 287 = 288;

Pracę charakteryzuje dobry język ekonomiczny oraz przejrzystość. Ogólnie strona formalna zasługuje na pozytywną ocenę. Składają się na nią także starannie wykonane tabele i rysunki, większość z nich to opracowania własne.

5. Wnioski końcowe

Rozprawa doktorska mgr Marii A. Małkowskiej pt. *Innowacje technologiczne na rynku usług medycznych w Polsce jako czynnik konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw*, stanowi kompetentną analizę ekonomiczną, obejmującą zarówno warstwę teoretyczną jak i empiryczną istotnych problemów związanych z innowacyjnością oraz konkurencyjnością małych i średnich przedsiębiorstw sektora usług medycznych w Polsce. Doktorantka zgromadziła, uporządkowała oraz kompetentnie zanalizowała materiał źródłowy dotyczący słabo rozpoznanego w polskiej literaturze ekonomicznej problemu rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw tego sektora w Polsce w warunkach gospodarki rynkowej.

Doktorantka wykazała się odpowiednimi umiejętnościami analitycznymi problemów ekonomicznych, wskazującymi jednoznacznie na zdolność samodzielnego prowadzenia badań naukowych.

Dokonana identyfikacja problemu badawczego, jego interpretacja oraz samodzielne rozwiązanie pozwalają stwierdzić, że recenzowana rozprawa stanowi oryginalne i metodologicznie poprawne opracowanie i rozwiązanie istotnego problemu badawczego. Pracę warto opublikować, a przynajmniej na jej podstawie artykuł dotyczący jej części empirycznej.

Konkluzja: Rozprawa doktorska mgr Marii A. Małkowskiej pt. *Innowacje technologiczne na rynku usług medycznych w Polsce jako czynnik konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw*, spełnia ustawowe wymogi stawiane rozprawom doktorskim w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. (wraz ze zmianami: Ustawa z dnia 27.07.2005 r. – Prawo o Szkolnictwie Wyższym). W związku z powyższym recenzent wnosi o dalsze procedowanie oraz wnioskuje o dopuszczenie rozprawy do obrony publicznej.

Kazimierz Starzyk

Warszawa 28.10.2020

Konkluzja: Rozprawa doktorska mgr Marii A. Małkowskiej pt. *Innowacje technologiczne na rynku usług medycznych w Polsce jako czynnik konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw*, spełnia ustawowe wymogi stawiane rozprawom doktorskim w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. (wraz ze zmianami: Ustawa z dnia 27.07.2005 r. – Prawo o Szkolnictwie Wyższym). W związku z powyższym recenzent wnosi o dalsze procedowanie oraz wnioskuję o dopuszczenie rozprawy do obrony publicznej.

Kazimierz Starzyk

Warszawa 28.10.2020